

บทมหาของรฐสภาไทย พ.ศ. 2518
ศึกษาดานการรวมกลุ่มพรรคและความขัดแย้ง

นาย นพดล ศรีสุข

001101

วิทยานพฐนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชากรปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

11586A935

THE ROLE OF THE THAI PARLIAMENT B.E. 2518
A STUDY OF POLITICAL COALITION BUILDING AND CONFLICT

Mr. Nopadon Srisuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

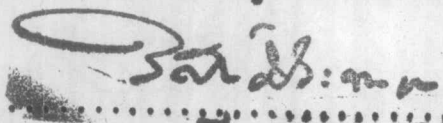
หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2518 ศึกษาด้านการ
รวมกลุ่มและความขัดแย้ง

โดย นาย นพดล ศรีสุข

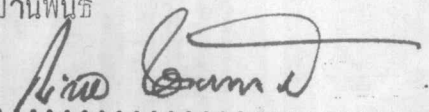
แผนกวิชา การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

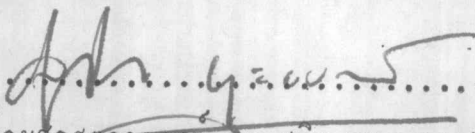
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

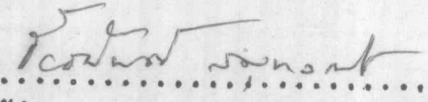

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการตรวจนักวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทของรัฐสภาไทย พ.ศ. 2518	ศึกษาค้นการ รวมกลุ่มพรรคและความขัดแย้ง
ชื่อนิติกร	นายนพอด	ศรีสุข
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร. ทยอนันต์ สมุทวณิช
แผนกวิชา	การปกครอง	
ปีการศึกษา	2520	

บทคัดย่อ

หลังจากเหตุการณ์ใน วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ระบอบการปกครองของไทยได้เปลี่ยนจากการปกครองแบบเผด็จการเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมือง มีการชุมนุมประท้วงเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ มีการรวมกันจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มอิทธิพล และที่สำคัญมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 เป็นหลักในการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ที่เคยมีมา โดยกำหนดให้ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบรัฐสภาอย่างแท้จริง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความสัมพันธ์ในลักษณะคู่คี่อำนาจซึ่งกันและกัน หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาผู้แทนราษฎรต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง

การศึกษาเรื่องบทบาทของรัฐสภาไทย พ.ศ. 2518 ศึกษาค้นการรวมกลุ่มพรรคและความขัดแย้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์บทบาทของรัฐสภา ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2517 สภาพทางการเมืองก่อนและหลัง วันที่ 14 ตุลาคม 2516 การรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมืองต่าง ๆ และการขัดแย้งกันจนนำไปสู่การยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2518 และศึกษามหาชนของกลุ่มพรรคฝ่ายค้านในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลโดยการเสนอร่างกฎหมาย การตั้ง

กระหูดาม การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ และการเปิดอภิปรายเพื่อ
ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล

จากการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้ทราบว่า การรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาล
ของพรรคการเมืองและการขัดแย้งกันเป็นเรื่องของการขัดกันในระดับบุคคลและผล
ประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าเรื่องการขัดกันทางด้านนโยบาย กลุ่มพรรคฝ่ายค้านได้
พยายามควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลอย่างกว้างขวาง โดยการดลรัฐบาล
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ในวันที่แถลงนโยบายและรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
ซึ่งเป็นรัฐบาลชุดต่อมา ก็ถูกควบคุมอย่างมากโดยการตั้งกระหูดาม การเสนอร่าง
พระราชบัญญัติ การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ และการขอเปิดอภิปราย
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล ซึ่งมีผลทำให้รัฐบาล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
ต้องตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร.

Following the incident of 1957, the
Minister of Government, was charged
of... various rights...
...the...
...was...
...parliamentary...
...brought...
...also stated...
...must be elected directly...
...study of the role...
...of political coalition...
...the...
...

Thesis Title   The Role of The Thai Parliament B.E.2518
A Study of Political Coalition Building and
Conflict.

Name   Mr.Nopadon Srisuk

Thesis Advisor   Dr.Chai-Anan Samudavani ja

Department   Government

Academic Year   1977

Abstract

Following the incident of 14 October 1973, Thailand's system of Government was changed from a diatatorship to a democracy. The people became more politically conscious, demonstrations for various rights occurred, pressure groups formed and most importantly, the constitution of 1974 was promulgated. This constitution was more democratic than any previous one, calling for a ture parliamentary form of government, with both the executive and legislative branches maintaining a balance of power. The constitution also stated that the heads of the executive and legis - lature must be elected directly by the people.

This study of the role of the Thai Parliament B.E. 2518, a study of political coalition building and conflict, was accom - plished through an analysis of the following : the role of parlia -

กิติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการศึกษาชั้นปริญญาวิทยาศาสตรมหา-
บัณฑิต เรื่อง "บทบาทของรัฐสภาไทย พ.ศ. 2518 ศึกษาตามการรวมกลุ่มพรรค
และความขัดแย้ง" ผู้เขียนได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก
เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ เจ้าหน้าที่
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่หอสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลง-
กรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นอย่างมาก ที่ให้ความ
สะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมทวณิช
เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดจนขอคิดเห็น
ต่าง ๆ นับตั้งแต่เริ่มตนเขียนวิทยานิพนธ์จนกระทั่งศึกษาเรื่องนี้สำเร็จลงด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. สุจิต บุญบงการ ที่กรุณาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ
ผู้ให้การสัมภาษณ์ทุกท่าน ณ. ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ขอขอบคุณ นาย ปองชัย จุลเขตร เจ้าหน้าที่งานปกครอง 5
ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่ให้การสนับสนุนและคอยให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา ขอขอบคุณ
นาง อรชร ทองมวด นางไพริน ภูน้อย ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์ ขอขอบคุณ
อาจารย์ อรุณี โพธิ์ทอง ที่กรุณาตรวจด้อยคำสำนวน

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และพี่ ๆ น้อง ๆ ตลอดจนผู้
มีส่วนช่วยเหลือในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ทุกท่าน จนกระทั่งการเขียนวิทยา
นิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ฅ
รายการแผนผังประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 :	
บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ พ.ศ.2475-2516.....	10
ระบบการปกครองของไทย.....	10
สภาสมัยที่ 1 (26 มิถุนายน 2475-10 ธันวาคม 2475).....	16
สภาสมัยที่ 2 (10 ธันวาคม 2475-1 มิถุนายน 2489).....	18
สภาชุดที่ 1 (10 ธันวาคม 2475-7 พฤศจิกายน 2480)....	19
สภาชุดที่ 2 (7 พฤษภาคม 2480-11 กันยายน 2481)....	25
สภาชุดที่ 3 (11 กันยายน 2481-15 ตุลาคม 2488).....	26
สภาชุดที่ 4 (6 มกราคม 2489-1 มิถุนายน 2489).....	35
สภาสมัยที่ 3 (1 มิถุนายน 2489 - 1 พฤศจิกายน 2490).....	37
สภาสมัยที่ 4 (8 พฤศจิกายน 2490 - 29 พฤศจิกายน 2494)..	43
สภาช่วงที่ 1 (พฤศจิกายน 2490 - 23 มีนาคม 2492)...	43
สภาช่วงที่ 2 (23 มีนาคม 2492 - 29 พฤศจิกายน 2494) 47	
สภาสมัยที่ 5 (29 พฤศจิกายน 2494 - 20 ตุลาคม 2501)....	50
สภาชุดที่ 1 (29 พฤศจิกายน 2494 - 26 กุมภาพันธ์ 2500) 50	
สภาชุดที่ 2 (26 กุมภาพันธ์ 2500 - 16 กันยายน 2500)..51	
สภาชุดที่ 3 (15 ธันวาคม 2500 - 20 ตุลาคม 2501).....54	

สภาสมัยที่ 6 (20 ตุลาคม 2501 - 20 มิถุนายน 2511).....56
 สภาสมัยที่ 7 (20 มิถุนายน 2511 - 17 พฤศจิกายน 2514).....57
 สภาสมัยที่ 8 (17 พฤศจิกายน 2514 - 14 ตุลาคม 2516).....62
 สรุป.....64

บทที่ 3

สภาพทางการเมืองของประเทศไทยทั่วไป.....71
 สภาพทางการเมืองก่อนวันที่ 14 ตุลาคม 2516.....71
 ช่วงที่ 1 (24 มิถุนายน 2475 - 24 กรกฎาคม 2475).....71
 วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ และสภาพทางการเมืองใน
 ช่วงที่ 1.....79
 ช่วงที่ 2 (24 กรกฎาคม 2487 - 16 กันยายน 2500).....86
 วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ และสภาพทางการเมือง
 ในช่วงที่ 2.....99
 ช่วงที่ 3 (16 กันยายน 2500 - 14 ตุลาคม 2516).....106
 วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ และสภาพทางการเมือง
 ในช่วงที่ 3 111
 สภาพทางการเมืองหลัง 14 ตุลาคม 2516.....132
 วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ และสภาพทางการเมือง
 ภายหลัง 14 ตุลาคม 2516.....136
 กลุ่มกรรมกร.....136
 กลุ่มชาวนา.....147
 กลุ่มหนังสือพิมพ์.....152
 กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา.....157
 กลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้า ข้าราชการ ทหาร และพลเรือน.....169
 สรุปสภาพทางการเมืองหลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516.....171

บทที่ 4

การรวมกลุ่มของพรรคการเมืองและการขัดแย้ง.....	176
การจัดตั้งรัฐบาลผสมระหว่างพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเกษตรสังคม	178
การรวมกลุ่มพรรคการเมือง.....	178
การเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร และการเคลื่อนไหวของฝ่ายค้าน.....	186
การจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	187
การล้มของรัฐบาลผสมพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเกษตรสังคม.....	199
วิเคราะห์สาเหตุของการล้มของรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช...	200
วิเคราะห์การรวมกลุ่มระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเกษตรสังคม	208
การจัดตั้งรัฐบาลผสม ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช.....	209
การรวมกลุ่มพรรคการเมือง.....	209
การจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	213
วิเคราะห์การรวมกลุ่มสหพรรค.....	228
การขัดแย้งและการยุบสภาผู้แทนราษฎร.....	234
การขัดแย้งของกลุ่มสหพรรคและสภาพการก่อนการยุบสภาผู้แทนราษฎร.....	234
การยุบสภาผู้แทนราษฎร.....	242
วิเคราะห์การยุบสภาผู้แทนราษฎร.....	251

บทที่ 5

บทบาทของกลุ่มพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2518.....	257
สภาพแวดล้อมทางการเมือง.....	257
บทบาทของกลุ่มพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2518	
ในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล.....	263

การตั้งกระทู้ถาม.....263
 การเสนอร่างพระราชบัญญัติ.....273
 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่ลงมติตาม มาตรา
 158 282
 การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล
 ตามมาตรา 159.....285

บทที่ 5

บทสรุป.....289
 บรรณานุกรม.....302
 ประวัติการศึกษา.....326

ตาราง

1	การนัดหยุดงานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2503 - กันยายน 2516.....	112
2	เปรียบเทียบสถิติการตายของเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับผ.ก.ค.....	128
3	แสดงขอเรียกร้องของกรรมกรตอนายจาง.....	145
4	แสดงรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง พ.ศ.2518.....	176
5	จำนวนกระทูถามของกลุ่มพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2518 ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ - 31 ธันวาคม 2518.....	264
6	การตั้งกระทูถามของกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาล.....	267
7	ลักษณะการตั้งกระทูถามของกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาล	269
8	กระทูถามของกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาลที่ตงถาม กระทรวงต่าง ๆ	270
9	แสดงร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร.....	274
10	การเสนอร่างพระราชบัญญัติของกลุ่มพรรคการเมือง.....	276
11	ลักษณะของร่างพระราชบัญญัติที่กลุ่มพรรคการเมืองเสนอ.....	278
12	ลักษณะของร่างพระราชบัญญัติที่กลุ่มพรรคการเมืองเสนอ.....	279

รายการแผนผังประกอบ

แผนผัง

หน้า

- 1 แสดงสภาพทางการเมืองก่อนวันที่ 14 ตุลาคม 2516..... 130